

Kiszl Péter

„Navigare necesse est...”

Magyarországi hajózási információforrások az interneten

A vízi szállítási, valamint szabadidős hajós tevékenységek szerepe és jelentősége ismét felértékelődni látszik hazánkban, ami természetszerűen maga után vonja a témával kapcsolatos információs igények növekedését is. Jelen hiánypótló tanulmány célja, hogy a magyarországi könyvtári közhasznú és szaktájékoztató számára eligazodást nyújtson az interneten hozzáférhető, hajózással foglalkozó legfontosabb hazai információforrásokban, azok kategorizálásával, esetenkénti rövid elemzésével.

Hajózni muszáj...

...szól a *Pompeius Magnustól* származó régi latin mondás kezdete, amely kitűnően érzékelteti a hajózás szerepét Róma nagyhatalmi pozíciójának elérésében és fenntartásában, valamint gazdasági életében. Mi, magyarok, történelmünk során rendszerint felismertük ennek jelentőségét, és bár nagyobb részben belvízi hajózásra kényszerültünk, volt időszak, amikor a tengeri szállításban is jelen tudtunk lenni. Ugorva a történelemben, arra kell felhívni a figyelmet, hogy az 1990-es évek elejétől, egykori mamutvállalatunk, a *Magyar Hajózási Részvénytársaság (MAHART)* leépülésétől, majd privatizálásától a magyar hajózáshoz kellett néhány esztendő, míg magához tért, sőt, ha jól belegondolunk, ez a folyamat még máig is tart. Napjainkra azonban elmondható, hogy a hazai piaccgazdasági környezetben viszonylag jelentős a hazai és külföldi (vegyes) tulajdonban lévő hajóflotta nagysága, évről-évre emelkedik a vízi áruszállítás részaránya, egyértelmű fellendülést mutat a sport- és kedvtelési célú, illetve a személy- és rendezvényhajózás is. Hangsúlyozni kell azt is, hogy elsősorban a Duna magyarországi szakasza mint a Duna-Majna-Rajna-csatorna szerves részét képező nemzetközi vízi út – átmenő forgalma révén – turisztikai vonzereje mellett a teherszállításban is kiemelt közvetítő (tranzit) szerepet tölt be. Ez hosszú távon ugyancsak a gazdasági fellendülés záloga lehet. A kép nem igazán kedvező, mivel a dunaiak mellett a tiszai és a különféle tavi kikötők számának szűkössége, a meglévők minősége, infrastruktúrája még gyerekcipőben jár (persze vannak örvendetes kivételek). Nem feledkezhetünk el arról sem, hogy a Duna magyarországi vonalának hajózhatósága – a gyakori alacsony vízszint

miatt – a teherszállítás számára máig megoldatlan, húsbavágó probléma.

A továbbiakban a magyarországi vízi személy- és teherszállítással, sportcélú hajózással, valamint az ezekhez – a szerző szubjektív meglátása és gyakorlati tapasztalata szerint – szorosan kapcsolódó (pl. környezetvédelmi, vízügyi), 2007 nyarán fellelhető (döntően nem kereskedelmi jellegű) webes jelenlétének felgöngyölítésén keresztül, a használható online hajózási információs apparátussal bíró szervezeteket és egyéni kezdeményezéseket tekintjük át. Vizsgálatunk így nem terjed ki a hagyományos dokumentumokra (rendkívül kevés korszerű szemléletű, az 1990-es évektől megjelent kötet¹ segíti a tájékoztatást: zömében történeti feldolgozások és tananyagok) és az offline információhordozókra (számuk még elenyészőbb, elsősorban üzleti vonatkozásúak vagy tudományos projektekhez, konferenciákhoz kapcsolódnak, esetleg ismeretterjesztő CD-ROM-ok,² illetve térképek, navigációs DVD-k). Tanulmányunk nem teljességre törekvő, kiindulópontul kíván szolgálni, körképet festeni a téma mélyebb feldolgozásához, hiszen tudomásunk szerint a könyvtár- és információtudományi szaksajtó számára hasonló összeállítás még nem készült.

Államközi szervezet Magyarországon

Duna Bizottság

A *Duna Bizottság* az egyetlen, 1954 óta budapesti székhellyel rendelkező államközi (nemzetközi) szervezet. Feladata a dunai szabad hajózás biztosítása. Honlapja – a dunai hajózásban használt nyelveknek megfelelően – németül, franciául és oroszul érhető el teljes terjedelemben, angolul tömör összefoglalást olvashatunk (www.danubecom-intern.org).

Magyarországi hivatalos szervezetek

Minisztériumok és háttérintézményeik

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) 2006-ban végbement szervezet-átalakítása következtében a vízi közlekedés képviselőjét ellátó *Hajózási Főosztály* megszűnt. Feladatait az *Infrastruktúra Szabályozási Főosztály*, a *Hálózati Infrastruktúra Főosztály* és a *Közszolgáltatások Szervezése Főosztály* között osztották szét. A minisztérium honlapján néhány munkaanyagot helyeztek el (legutolsóként 2007. június 15-én a „Részlet a Duna hajózhatóságának javítására irányuló projektet megalapozó tanulmány közbenső tanulmányi anyagából” címűt). Megállapítható, hogy a hajózással foglalkozó rész igen szegényes, fejlesztésre szoruló (www.gkm.gov.hu/feladataink/kozlekedes/hajozas).

A GKM felügyelete alá tartozó *Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH)* az egykori *Közlekedési Főfelügyelet* és hivatalainak jogutódja. Honlapja feltöltés alatt áll, felhasználóbarátnak, könnyen áttekinthetőnek jóindulattal sem nevezhető; az átszervezéseket követő gyors munka a tartalmat és a formát tekintve egyaránt rossz végeredményt szült. Adatlapok sokasága (pl. kérelmek vízi járművek hatósági szemléihez, lajstromozásához, hajózási képesítések megszerzéséhez, okmánypótláshoz, hajós szolgálati könyv kiállításához), kedvtelési célú kishajók felszerelési jegyzéke, országos kishajó szemle lista (helyszínekkel és időpontokkal), kikötőrendek, a korlátozásokról értesítő *Hajósoknak Szóló Hirdetmények (HSZH)* (1. ábra), *Hajósoknak Szóló Tájékoztatók (Taj)*, a hajózási képesítő vizsgák kérdései és az egyes hivatalok elérhetőségei tölthetők le többek között. Hajózási ügyekben az NKH illetékes szervezeti egységei:

**Nemzeti
Közlekedési
Hatóság**
Központi Hivatal

58/Du/2007. számú Hajósoknak szóló hirdetmény
A Duna 1645,3 fkm-nél lévő Szabadság-híd felújítási munkálataival kapcsolatos magasság korlátozásról.
 (Lichte Höhe Einschränkungen in Budapest, bei Freiheits Brücke Donau Km:1645,3)

A víziközlekedésről szóló 2000. évi 42. törvény 56. §-ában kapott felhatalmazás, a NKH Kiemelt Ügyek Igazgatósága Hajózási Hatósági Főosztály – Hajózási, Tengerészeti és Kikötő Osztály KU/HO/99/135/1/2007 számú határozata alapján az alábbi hirdetményt teszem közzé:

Budapesten, a Duna 1645,3 fkm-nél, a Szabadság-hídon szabad úrszelvény magasság korlátozások kerülnek bevezetésre
 2007. augusztus 10-től – 2008. október 30-ig, az alábbiak szerint:

- A hajózónyílásban** építési állvány kerül elhelyezésre, amely alsó síkjá **legfeljebb 1,34 méterrel** nyúlik a hídszerkezet alsó éle alá. A híd aktuálisan beállványozott, a kijelölt hajóúton belüli részének közepén, mindkét hajózási irányból kihelyezésre kerül, a Hajózási Szabályzat I-7. Melléklet szerinti C.2., magasság korlátozási jelzés. Így a hajózás számára biztosított úrszelvény magasság **8,20 méter**.
- A hajózónyíláson kívüli, két partmenti hídnyílásban** az építési állvány alsó síkjá **legfeljebb 1,60 méterrel** nyúlik a hídszerkezet alsó éle alá. A hídszerkezet mindkét oldalán, a hídpillérektől a part felé számított 25 méterre, mindkét hajózási irányból kihelyezésre kerül, a Hajózási Szabályzat I-7. Melléklet szerinti C.2. magasság korlátozási jelzés.

Lichte Höhe Einschränkungen
in Budapest, bei Freiheits Brücke Donau Km:1645,3
10/08/2007 - 30/10/2008

1

2

Felhívom a térségben közlekedő vízijárművek vezetőinek figyelmét, hogy a fenti térségben fokozott körültekintéssel közlekedjenek!
 A hirdetményben foglalt szabályozás betartása, illetve végrehajtása a víziközlekedésben résztvevők részére a 39/2003. (VI. 13.) GKM rendelettel kihirdetett Hajózási Szabályzat I. részének 1.22 cikkében, valamint II. részének 1.11 cikkében foglaltak alapján kötelező.

Budapest, 2007. augusztus 03.

Horváth József
 mb. főosztályvezető

Stratégiai és Módszertani Igazgatóság - **Hajózási és Légiközlekedési Főosztály** - Budapest, Andrássy út 1.
 Levelezési cím: 1389 Budapest, Pf. 102.; Telefon: +36 1 486 2150 Fax: +36 1 268-0398 Internet: www.nkh.gov.hu
 Mail: hajozaslegikozlekedes@nkh.gov.hu

1. ábra 58/Du/2007. számú Hajósoknak Szóló Hirdetmény

Forrás: http://www.nkh.hu/hajozas/images/stories/HSZH_Duna/hszh-25-tol/051_du_2007_tol/058_du_2007.doc

- Az *Elsőfokú Területi Főigazgatóság* öt regionális igazgatóságának hajózási hivatala (Győr, Budapest, Szekszárd, Nyíregyháza, Kecskemét) a belvízi kedvtelési célú hajózáshoz kapcsolódó hajózási hatósági feladatokat látja el, de eljár a nagyhajózás több fontos területén és a vízen üzemelő egyes létesítményekkel, illetve a kedvtelési célú vizsgáztatással kapcsolatosan is.
- A *Közép-magyarországi Regionális Igazgatóság* szervezetén belül működő *Kiemelt Ügyek Igazgatósága* (részei: *Hajóüzembiztonsági és Regisztrációs Osztály; Hajózási, Kikötői és Tengerészeti Osztály*) országos hatáskörű szerv. Döntően a nagyhajózással kapcsolatos hatósági eljárásokat végzi, de itt folytatják le a jelentősebb létesítményekkel összefüggő és a hajózási tevékenység engedélyezési eljárásait, a vízi közlekedés korlátozását, és valamennyi úszólétesítmény nyilvántartásba vételét (hajólajstrom), első üzembe helyezését (okmány kiadása), valamint a nagyhajók, munkagépek műszaki szemléit.
- A *Központi Hivatal* a hajózási szervek szakmai irányítását, az eljárásaik kapcsán benyújtott fel-

lebbezések elbírálását (másodfok), továbbá a hivatalos és szolgálati célú hajózási és tengerész, valamint tengeri kedvtelési célú vizsgáztatást és a közérdekű kérdésekben az érdekeltek tájékoztatását kapta feladatául (www.nkh.hu/hajozas).

A gazdasági és közlekedési miniszter által 2006. január 1-jén létrehozott *Közlekedésbiztonsági Szervezet (KBSZ)* a légi, vasúti és vízi balesetek elemzésére, illetve megelőzésére helyezi a hangsúlyt. Rendkívüli hajózási eseményeket, illetve súlyos vízi közlekedési baleseteket követő vizsgálataik személytelenek, a megállapításaikat összegző zárójelentések nevek nélkül készülnek el. Hajózási Főosztálya a honlapon is archiválja a súlyosabb hazai vízi eseményeket (2. ábra), azokról lényegre törekvő, részletes összefoglalást, sőt gyakran fényképfelvételeket is közöl (3. ábra). A weblapon az anonim és a vonatkozó jogszabályban meghatározott kötelező bejelentéseket is megtehetjük (www.kbsz.hu/vizi_kozlekedes).

The screenshot shows the website of the Közlekedésbiztonsági Szervezet (KBSZ) in Hungary. The page is titled "Közlekedésbiztonsági Szervezet - Vízi közlekedés - Hírek" and is viewed in Internet Explorer. The main content area is titled "Hírek" (News) and lists several incidents from 2007. The incidents are summarized in a table-like format with columns for date, location, and a brief description of the event.

Dátum	Helyszín	Rövid leírás
2007.08.12-én 09 óra 05 perckor	Duna 1718,5 fkm-nél	Novosibirszk tolóhajó három bárkával völgymentben hajózott és a baloldali bekotott 384-es sz. bárka csatlókötele meglazult, így a bárka kis mértékben eltávolodott a másik két bárkától. Az esemény az Esztergomi Mária-Valéria híd meghajózása közben történt és a bal szélső bárka hátsó része súrolta a hídlábát. Személyi sérülés, lékesedés, környezetszennyezés nem történt.
2007.08.10-én 06 30 óra körüli időszakban	Duna 1867,5 fkm-nél	A magyar lobogó alatt hajózó Áltmühl áruszállító önjáróhajó gépházában a pozsonyi kikötőbe való beálláskor tűz keletkezett. A tűz oka: eltört a főmotor egyik gázolajcsöve. A tüzet a személyzet azonnal eloltotta. Személyi sérülés, környezetszennyezés nem történt.
2007.07.24-én 10 óra 05 perckor	Duna 1563 fkm-nél Paks térségében	A bal partban az Opatovac ms. és a tolatmányában lévő TT-9601 jelű bárkaja völgymentben haladt. A veszélyes árut szállító bárka a hajózó úton kívül a bal partban felakadt. A hajóforgalmat nem akadályozza. Személyi sérülés, lékesedés, árukár, környezet szennyezés nem történt.
2007.07.23-án 18 órakor	Abádszalók	egy motorcsónakkal vontatott sporteszköztől a nagy hullámmás miatt két utas leesett. Egyikük könnyebb, a másik utas 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett.
2007.07.14-én 15 00 óra és 15 30 perc közötti időszakban	Tisza 378,5 fkm-nél	egy hegymenetben haladó motorcsónakkal szemben egy ismeretlen kék fehér színű kisgéphajó közlekedett nagy sebességgel, és az általa keltett hullámok következtében a motorcsónak megtelt vízzel és elsüllyedt. Az ismeretlen kisgéphajó észlelte a süllyedés tényét, de segítségnyújtás nélkül továbbhaladt. Személyi sérülés nem történt.
2007.06.04-én 07 óra 45 perckor	Duna 1645,8 fkm-nél	egy svájci személyhajó a nemzetközi hajóállomás II. sz. pontonról történő indulási manőver során horgonyát elvesztette. Személyi sérülés, környezet szennyezés nem történt.
2007.06.01-én 16 óra 30 perckor	Duna 1680,5-ös fkm-nél	egy román személy szállító hajó hegymenetben haladt és a hullámkeltése következtében egy kajakozó beborult a Dunába és az erős hullámmás még másik két személyt is besodort a partnál a vízbe. Jelentősebb személyi sérülés nem történt.
2007.05.29-én 17 óra és 18 óra közötti időszakban	Balatonkenese kikötőjébe	tért vissza a felerősödő szél elől, amikor a sikertelen kikötési manőver közben orral a kikötő északi oldalának ütközött. Még a hajó rögzítése előtt az egyik utas a partra lépett és az átlendülő vitorlanúd a hajótesten kívül kerülve fejbe ütötte.
2007.05.23-án 06 óra 35 perckor	Duna 1734,8 fkm-nél	egy német lobogó alatt hajózó önjáró áruszállító hajó a szembejövő forgalom kikerülése érdekében kitért a hajózó út jobb oldalára felé, ahol felé egy nagy hallott a személyzet a hajó farésze felől, majd a kormányberendezés üzemképtelenné vált. A hajó horgonyt dobott és megkezdte a hiba felmérését. A hajó a hajózó utat részlegesen elzárta. A kománytér lékesedett. Miután a vízbefolyás helyét a személyzetnek sikerült eltömlíteni, a hajót a kissé feljebb lévő lekotóhoz vontatták. A javítást a személyzet itt megkezdte. Személyi sérülés, környezet szennyezés nem történt.
2007.05.23-án 17 óra 30 perckor	Balatonalmádiban	a Néurus hotel előtti vízterületen, a parttól kb. 100 m-re egy kalóz típusú vitorlás csónak szélbe fordult és felborult, vezetője a vízbe esett. A szél erőssége 3-4-es erősségű volt, a vízterületre II-es fokozatú viharjelzés volt érvényben. A vízbeesett hajóvezető elmerült és halálát lelta a Balatonban.
2007.05.19.	- A Hanseat motoros önjáró	Duna 1643,3-as fkm-nél gép-havarja miatt lehorgonyzott. A javítást megkezdtek. A veszteségű jármű a hajózást nem akadályozza, de a szakaszon kíméleti üzemmód szükséges. Személyi sérülés, környezet szennyezés nem történt.
2007.05.18.	- Balatonalmádi partszakaszán,	az egyetemi kollégium szezonalisan kijelölt fürdőterületén 7 egyetemista fiatal eltulajdonított egy parton lévő csónakot. A csónak, kisebb javítás alatt volt, és max. 3 fő szállítására volt alkalmas, a csónak tartozékai nem voltak a helyszínen. A fiatalok a csónakot vízre tették, és mind a heten beszálltak a csónakba tartozékok és mentőfelszerelések nélkül. Szemtanúik szerint ketten evették (szintén a parton szerzett evezőkkel) a csónakban. A Balaton térségére II-es fokozatú viharjelzés volt érvényes ("Folyamatosítás a fénycső veszélye"). Az egyetemisták a csónakot nem a rendeltetésének megfelelően használták és így a csónak a parttól mintegy

2. ábra A KBSZ által közzétett súlyosabb vízi események időrendi listája

Forrás: http://www.kbsz.hu/vizi_kozlekedes/hir.htm

Közlekedésbiztonsági Szervezet
TRANSPORTATION SAFETY BUREAU

Magunkról | **Légi közlekedés** | **Vasúti közlekedés** | **Vízi közlekedés**

Vízi közlekedés
Hírek
Rendezvények
Események
Éves jelentések
Biztonsági szervezetek
Jogszabályok
Publikációk
Linkek
Anonim bejelentések
Formanyomtatványok
Fórum

Esemény

Kategória / Occurrence class: Rendkívüli hajózási esemény

Dátum / Date: 2006.09.20.

Időpont / LT: 14:00:00

Ország / Country: Magyarország

Helyszín / Location: Duna Nemzetközi Hajóállomás

Sérülés / Ship damage: A két hajó ütközött.

Esemény leírása / Narrative:
A völgymentben haladó Mozart motoros a Nemzetközi Hajóállomás magasságában fordulása közben a far rész jobb oldalával nekiütközött a hegymenetben haladó Csárdás motoros bal oldalának a középrész és a far rész közötti szakaszon. A Mozart motoros kismértékben a Csárdás motoros komolyabb mértékben sérült. Mindkét személyhajó utasokat szállított. Személyi sérülés azonban nem történt.

Tipus / Type: Személyhajók: Mozart ms. / Csárdás ms.

Lajstromszám / Registration: A-40158 / 8601290

Üzemeltető / Operator: Donau und Oder Schifffahrts Delimann GmbH V Co. / Szeged Vendéglő Kft.

Sérültek / Injuries:	Halálos / Fatal	Súlyos / Serious	Könnyű / Minor	Nem sérült / None
Személyzet / Crew:	0	0	0	0
Utások / Passanger	0	0	0	0

Induló kikötő / Departure Port: Komárom

Érkező kikötő / Destination Port: Budapest

flm: folyam kilométer
ms: motoros
sz: számú
tul: tulajdonos

3. ábra A KBSZ által regisztrált egyik rendkívüli hajózási esemény adatlapja

Forrás: http://www.kbsz.hu/vizi_kozlekedes/20060920_es.htm

A *Közlekedéstudományi Intézet (KTI)* jogelődjét 1938-ban alapították, jelenleg a GKM felügyelete alá tartozó közhasznú társaság. Fő feladata, hogy az alkalmazott kutatási-fejlesztési, mérési-vizsgálati, valamint szakértői tevékenységével segítse elő az *Országgyűlés* és a *kormányzat* közlekedési ágazatot érintő döntéseinek tudományos megalapozását, illetve közreműködés azok megvalósításában, részvétel EU-s projektekben. Munkatársai ún. tagozatok (pl. Közlekedésszervezési és hálózatfejlesztési, Közlekedéspolitikai és -gazdasági, Út- és hídügyi) szerinti munkamegosztásban végzik kutatásaikat. Az intézet regionális közlekedésszervezési irodái, laboratóriumai, különféle egyéb létesítményei mellett *KTI Dokumentációs és Információs Központ (DIK)* néven, országos gyűjtőköri nyilvános szakkönyvtárat is fenntart, ahol közel 60 000 magyar és idegen nyelvű könyv, valamint számos szakmai folyóirat áll a közlekedés elméleti és gyakorlati szakembereinek rendelkezé-

sére. Állománya szinte teljes egészében kereshető online katalógusban. A KTI honlapjának korszerű ugrópontgyűjteménye van (www.kti.hu).

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

A *Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM)* vízügyi területtel foglalkozó oldalainak naprakészsége – 2006–2007. között, közel egy éven keresztül – erőteljesen vitatható volt, amiben szerencsére jelentős előrelépést történt: 2007 júniusától rendszeresen aktualizálják a vízügyi kezdőlapot. Ezzel szemben, például az *Árvíz, aszály, belvíz* aloldalon a legfrissebb hír: 2004. 08. 12. *Levonult az ár a Hernádon* (<http://www.kvvm.hu/index.php?pid=10>).

A köznyelvben *Országos Zöldhatóság*ként emlegett *Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (OKTVF)*, vala-

mint a hozzárendelt 10 felügyelőség hatósági jogköröket gyakorol: engedélyeket ad ki, kötelez és bírságol (első fokon). Internetes oldalainak felépítése világos, a legfontosabb információk az érdeklődők rendelkezésére állnak; a nyomtatványminták mellett bőséges kapcsolat-felvételi adatok segítik az ügyintézkést (www.orszagoszoldhatosag.gov.hu).

Az egykori *Vízügyi Központ és Közgyűjtemények* jogutódjaként működő *Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság (VKKI)* a vízügyi szakigazgatás hazai szervezete. Honlapja – a sorozatos átszervezéseknek köszönhetően itt is – első ránézésre elbizonytalaníthatja a látogatót, mert struktúrája némileg kaotikus képet mutat. Doménneve is ennek a bélyegét hordja magán, az OKTVF-be olvadt egykori *Országos Vízügyi Főfelügyelőség (OVF)* elérése alatt szerepel. Ezek a formai problémák azonban nem vonnak le semmit abból az érdemből, hogy a lapokon bőséges és szakszerű tartalmat helyeztek el a szerkesztők (www.ovf.hu). Főmenüje:

- **Általános jellemzők**
például: a vízügyi szervezet felépítése, VKKI tevékenységei, árvízvédelem, korszerű vízügyi politika jellemzői, a területileg illetékes 12 környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság (ún. KÖVIZIG-ek, pl. *Alsó-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság = ADUKÖVIZIG*) elérhetőségei.
- **Szakmai információk**
hasznos linkgyűjtemény:
www.vizugy.hu (Vízügyi Honlap)
www.euvki.hu (EU Víz Keretirányelv)
www.vizeink.hu (EU Víz Keretirányelv II. fázis)
www.vizadat.hu (Vízügyi Adatbank)
www.hidrologia.hu (Magyar Hidrológiai Társaság)
www.ovisz.hu (Országos Vízügyi Informatikai Szolgálat).
- **Vásárhelyi Terv**
- **Ügyféltájékoztató**
például: hatósági eljárások, jogszabályok, adat-szolgáltatások.
- **Szakmai kapcsolatok**
például: kiadványok, tanulmányok, nemzetközi kapcsolatok, egyezmények, alapelvek, online szótár.
- **A vízügyi szakma**
például: történeti áttekintés, arcképcsarnok, fényképalbum, szakképzés.

A környezetvédelmi-vízügyi terület – előzőekben említett, a közelmúltban átszervezett közgyűjteményi szervezeténél (Vízügyi Központ és Közgyűj-

temények helyett jelenlegi neve: VKKI Vízügyi Közgyűjtemények Igazgatósága) fogva – önálló könyvtárral, levéltárral és múzeummal büszkélkedhet.

A *Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Szakkönyvtár* 2000 óta nyilvános, 40 000 kötetes állománya mellett szakfolyóiratokat, kutatás-fejlesztési jelentéseket, tanulmányokat ölel fel. A könyvtár OPAC-ja az 1980-tól megjelent dokumentumokat regisztrálja (<http://konyvtar.dunamuseum.hu>).

A *Környezetvédelmi és Vízügyi Levéltár* 2004. évi adatok alapján mintegy 6000 folyóméter terjedelmű iratanyagot őriz. Emellett különleges helyet foglal el 20 000 térképet, 28 000 tervet és 3000 tanulmányt, valamint a (légi)fotókat, (dia)filmeket és hanganyagokat őrző archívuma. (<http://leveltar.dunamuseum.org.hu>).

Az esztergomi székhelyű *Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum – Duna Múzeum* 1980-tól állandó kiállítással várja látogatóit. Jelentős gyűjteményei kutatószolgálatán keresztül hozzáférhetők: Adattár, Audiotár, Érem- és kisplasztikai gyűjtemény, Képeslapgyűjtemény, Műszaki dokumentációs gyűjtemény, Okmány- és iratgyűjtemény, Széchenyi iratok, Tárgyi gyűjtemény, Tematikus gyűjtemény, Történeti képgyűjtemény, Történeti térképtár, Videotár, Vízügyi fotóarchívum. A múzeum könyvtárának elektronikus katalógusa van (www.dunamuseum.hu).

Az 1952-ben létrehozott *Vízrajzi Intézet*ből létrejött *VITUKI*, mai nevén *VITUKI Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kutató Intézet Közhasznú Társaság (VITUKI Kht.)* Európa egyik legelismerettebb vízügyi kutatóintézete, több nemzetközi szervezet tagja és referenciaközpontja, európai uniós projektek résztvevője (www.vituki.hu). A VITUKI vezette konzorcium a GKM megbízásából, az EU támogatásával készíti „*A Duna hajózhatóságának javítása tárgyú projektet megalapozó tanulmányt*”. A Vízgazdálkodási Igazgatóság Vízrajzi Koordinációs Osztályához tartozó dokumentum- és szakirodalmotár jelentős kutatási bázisként szolgálhat akár a hazai, akár a nemzetközi vonatkozású tanulmányok hozzáférése terén.

A VITUKI-val szoros kapcsolatban álló *Országos Vízjelző Szolgálat (OVSz)* *HYDROINFO* oldalai naponta nyújtanak nélkülözhetetlen szolgáltatásokat a hajósoknak. Az 1892. március 1-jén létrejött árvízjelző szolgálatból alakuló OVSz saját feladat-

meghatározása szerint: „naponta összegyűjti, feldolgozza és közreadja Magyarország folyóinak vízjárását jellemző hidrológiai és vízgyűjtőterületeinek hidrometeorológiai viszonyait jellemző meteorológiai adatokat, valamint a hajózható folyók gázlóviszonyait. Előrejelzi a vízjárás, jégjárás várható alakulását a folyókon, s árvíz idején működteti az árvízjelző szolgálatot. Lebonyolítja a napi hidrológiai adatcserét a Duna menti országokkal a Duna Bizottság ajánlásának megfelelően.” Oldalain így a mai napig is olvashatjuk a régi Petőfi Rádióban, egészen 2007. június 1-jéig elhangzott napi vízállásjelentéseket (4. ábra) (www.hydroinfo.hu).

Az Árvízvédelmi és Belvízvédelmi Központi Szervezet Közhasznú Társaság (ÁBK SZ Kht.) alapadatain túl jelentős vállalkozási tevékenységet végez (pl. szállítás, daruzás, szivattyúzás, talajfeltárás, mérés, gépjávitás, elektronikus hulladék bontása, informatikai rendszerek fejlesztése és üzemeltetése). Internetes hozzáférése is az utób-

biakra összpontosít, erőteljesen üzleti jellegű (www.abksz.hu).

Meg kell még említeni a környezetvédelmi és vízügyi miniszter által felügyelt, 1870-ben alapított Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSz) oldalait, ahol naprakész információkat kaphatunk az aktuális időjárással, széladatokkal, vízhőmérsékletekkel, előrejelzésekkel stb. kapcsolatosan (www.met.hu)

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) felügyelete alá tartozó Országos Rendőrfőkapitányság (ORFK) honlapján tájékozódhatunk a vízrendészeti szervek elérhetőségeiről. A Budapesti Rendőrfőkapitányság keretei között működő Dunai Vízrendészeti Kapitányság (DVRK) és őrsének kapcsolati pontjait a 8/TAJ/2007. számú „Hajósoknak Szóló Tájékoztató” ismerteti: www.nkh.hu/hajozas/images/stories/HSZH_TAJ/008_taj_2007.doc (www.police.hu).

A DUNAI VÍZÁLLÁSOK

2007.08.26.

Állomás	Folyó	Jel	Vízállás (cm)	Napi változás (cm)	Vízhozam m ³ /s	Víz hő °C
Schärding	Inn	○	377	-	-	-
Pfelling	Duna	⊖	352	-20	-	-
Hofkirchen		⊖	273	-5	-	-
Passau		⊖	464	-7	-	-
Engelhartszell		⊖	398	-13	-	18.0
Linz		○	372	0	-	17.8
Ybbs		⊖	241	2	-	16.2
Kienstock		⊖	233	-8	-	18.7
Korneuburg		⊖	237	-15	-	-
Pozsony-Dévény		⊖	193	-18	1460	20.0
Rajka		○	64	0	373	19.9
Dunaremete		○	61	0	339	19.8
Medve		⊖	181	-11	1280	20.5
Gönyű		⊖	53	-13	-	17.1
Komárom		⊖	129	-11	1340	21.4
Esztergom		⊖	110	-25	-	21.0
Nagymaros		⊖	45	-25	1490	21.7
Vác		⊖	70	-22	1180	22.6
Budapest		⊖	174	-24	1590	22.1
Dunaujváros		⊖	57	-23	1590	22.0
Dunaföldvár		⊖	-36	-22	-	22.1
Paks		⊖	111	-19	-	21.6
Baja		⊖	241	-7	1800	22.8
Mohács		⊖	256	1	1680	23.9
Berdán		⊖	100	7	1810	23.8
Apatin		⊖	162	9	-	24.6
Gombos		○	146	11	2180	23.9
Vukovár		○	122	-	-	24.2
Újvidék		⊖	127	11	2110	24.6

4. ábra Dunai vízállásadatok az OVSZ honlapján

Forrás: <http://www.hydroinfo.hu/vituki/vizduna.htm>

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) fenntartásában működő Közlekedési Múzeum jelentős hajózástörténeti anyaga révén fontos szerepet tölt be a tárgyi kulturális örökség megőrzésében, jelenlegi időszak kiállításai a tengeri és a dunai hajózás történetét tárja látogatói elé. 95 000 kötetes – közlekedés- és technikatörténetre, valamint ezek határterületeire kiterjedő – könyvtára négy különgyűjteménnyel egészül ki: menetrendek, üzleti jelentések, szabályzatok és díjszabások gyűjteménye. Itt őrzik – dobozokban, így nehezen kutathatóan – az egykori MAHART-könyvtár lényegében teljes állományát is (www.km.iif.hu).

Társadalmi szervezetek

A civil szférának a hajózás terén is nagy jelentősége van, és egyre intenzívebb aktivitást mutat. Nagy múltú szervezetek mellett számos újabb tömörülés is segíti nemcsak a vízi sportok, hanem a hivatásos nagyhajózás, személy- és áru fuvarozás, valamint kikötőfejlesztés, a hajózás és a vízi járművek szeretetének, tárgyi emlékek megőrzésének ügyét. Honlapjaikon elsősorban személyes hangvételű beszámolókat, történeti témájú anyagokat, visszaemlékezéseket, fotókat, rendezvényekről szóló értesítéseket, felhívásokat, híradásokat stb. olvashatunk, amelyeknek a hivatalos források mellett kiegészítő, gyakran hiánypótló szerepük van, nem beszélve a megjelenés rugalmasságából fakadó gyorsaság előnyéről.

A Közlekedéstudományi Egyesület (KTE) a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének taggyegeteként 1949 óta törekszik a közlekedés elméleti és gyakorlati fejlődésének elősegítésére. Kiadványokat készít, konferenciákat szervez, nemzetközi kapcsolatokat épít és a fiatal tehetségek felkarolását is megcélozta. Hajózási tagozata rendszeresen tart előadásokat, lebonyolítója az évente megrendezett – és az Alapítvány a Hajósktatásért társadalmi szervezetnek támogatást gyűjtő – Hajósbálnak. Honlapja hajózási szempontból kevésbé tartalmaz releváns információkat, hiszen a KTE tevékenysége inkább a közlekedéspolitikára felé orientálódik (www.kte.mtesz.hu).

A Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület (RSOE) küldetésnyilatkozata szerint: „Óvja és félti a természetes és épített környezetet, mindennek védelmében használja a legmodernebb technológiákat, a műholdas

helyzetmeghatározás (GNSS) és a térinformatika (GIS) segítségét, különösen a víziközlekedés, a katasztrófavédelmi alkalmazások körében.” Már a nyitólapra érzékelhető, hogy az RSOE kiemelt szerepet szán a hajózásnak. A hírek, projektek (MarGal, COMPRIS, GYŐRIS, DANewBE Data, CB-RIS, IRIS Europe stb.) túlnyomó többsége a vízi közlekedéssel kapcsolatos. A portál rendkívül hasznos adatokat felvonultató Vízinformáció elnevezésű menüjét részletesen is szükséges kifejteni:

- **Hajózás** (hajók típusai, legkisebb-legnagyobb hajózási vízszint adatai, méretkorlátozások, műtárgyak, hajózási társaságok, hajójavítók, hajózási rádiók, RSOE diszpécserszolgálat, hajózási érdekességek).
- **Vízrajz** (vízrajzi ismeretek, domborzati viszonyok, hidrográfia, éghajlati viszonyok, vonaltérkép).
- **Kikötők** (Duna és Balaton, díjszabásokkal).
- **Kompok és átkelők**
- **Hatóság, szabályozás** (vízi közlekedési előírások, vízi rendészet, hatályos jogszabályok, hajózási hatóságok).
- **Hajósoknak szóló hirdetmények és tájékoztatók** (átirányítás az NKH lapjaira).
- **Menetrendek**
- **Vízállás, gázlók** (a magyarok mellett horvát, osztrák, szlovák).
- **Online viharjelző rendszer**
- **Információs és segélyhívó rendszerek** (Duna, Tisza, Balaton).
- **Turizmus**
- **EU szabályozás** (direktívák, jelentések, szabványok stb.).

A felsorolásból – mint a legaktuálisabb információkat sugárzó hajózási médiaként – mindenképpen ki kell emelni az RSOE diszpécserszolgálatát, ismertebb nevén a „Navinfo Budapest” hívójelű segélykérő és információs állomást, amely a Duna-Majna-Rajna Rádiós Információs és Segélyhívó Rendszer (DISR) része. A diszpécserek folyamatosan (24 órán keresztül) elérhetők, figyelik a hajózási rádiócsatornák forgalmazásait, napi rendszerességgel vízállás és gázlóadatokat olvasnak be, segítséget nyújtanak a hozzájuk fordulóknak. Kár eset, baleset; tüzeset bekövetkeztekor a hatóságok által előírt bejelentési kötelezettségnek is eleget lehet tenni a „Navinfo Budapest” rádiónál. Feladataik között szerepel még a veszélyes anyagot szállító hajók bejelentkezéseinek fogadása, a hajók nyomkövetése. Az RSOE kiemelten közhasznú szervezet; a DISR mellett a Balatoni (BISR), valamint a Tiszai (TISR) Információs és Segélyhívó

rendszereket is üzemelteti. A BISR segíti a balatoni vízi mentés koordinációját, vezérli a *Balaton Viharjelző Rendszert (BVR)*, a TISR a tiszai vízi turizmus és hajózás biztonságát szolgálja, árvíz esetén hatékony eszköze a mentési hírközlésnek, a védekezésben résztvevők kommunikációjának.

Az *Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF)* és az RSOE által üzemeltetett, a *Külügyminisztérium Válságkezelő Központjával*, illetve az *Egyesült Államok Geológiai Szolgálatával (USGS)* együttműködve fenntartott *EDIS (Emergency and Disaster Information Service)* oldalak hasznos tanácsokkal, információkkal szolgálnak a veszélyhelyzetekről, valamint azok megelőzéséről. A rendkívüli események nemcsak Magyarországra, hanem egész Európára, de még az USA-ra vonatkozóan is figyelemmel kísérhetők: például árvizek, viharok, szeizmikus adatok.

Az áttekintésből is lesűrhető, hogy az RSOE internetes megjelenése kulcsfontosságú a hazai hajózási információforrások között, használata elengedhetetlen a téma iránt érdeklődők és a hajózással hivatásszerűen foglalkozók számára (www.rsoe.hu).

Az érdekképviselői szervek közül a 2004-ben alakult *Magyar Hajózási Országos Szövetség (MAHOSZ)* oldalai szolgálhatnak kiindulópontul a tájékozódáshoz, elsősorban alapító tagjai (magyar személy- és áru fuvarozók, valamint más, a hajózással összefüggő tevékenységet végző egyesületek), illetve a hírek tekintetében (www.mahosz.hu).

A *Magyar Hajózásért Egyesület (MHE)* tevékeny szerepet vállal a hazai hajózás népszerűsítésében, tárgyi emlékeinek megőrzésében (hajófelújításokban), rendezvények szervezésében, mindezt aktív médiaszereplésekkel. Közkezdelt és széles körben használt hajóregiszteri szolgáltatásokról a következőkben lesz részletesen szó (www.hajocsavar.hu).

Sajnos, már egyre inkább csak történelmi jelentőséggel bír a *Magyar Tengerészek Egyesületének (MATE)* érdekes kép és hírányaga (www.mateinfo.hu).

A régi hajók – mint ipartörténeti emlékek – megmentésén fáradozik a MAHOSZ, az MHE és a MATE, valamint a Közlekedési Múzeum és a (webes jelenléttel nem rendelkező) zebegényi *Hajózástörténeti Múzeum* együttműködésével a *Zoltán Alapítvány*. A 2004 tavaszán, az Európa cégcso-

port és *Neszmély Önkormányzata* által létrehozott, jelenleg nyolc saját tulajdonú veterán nagyhajó ápolását végző civil szervezet működteti a neszmélyi hajóskanzenet, de gondoskodik a Közlekedési Múzeum tulajdonában lévő, Budapesten álló Kosuth-múzeumhajó szakszerű üzemeltetéséről is. Muzeális értékű járműveit részletesen bemutatja oldalain. 2004 óta évente (októberben) rendezi a *Magyar Hajózási Emléknep* programjait Neszmélyben (www.zoltanalapitvany.hu).

A Közlekedési Múzeum Közművelődési osztálya körül kialakult lelkes csapat által alapított *Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány* hajózási szakága kevés információt oszt meg magáról az interneten, feltételezhetően nem erre a közlekedési ágazatra helyezik működésük hangsúlyát (www.mkka.hu).

A vízügyi történeti anyagok felkutatását, kiállítások szervezését, kiadványok megjelentetését tűzte ki célul többek között az 1996-ban bejegyzett *Pro Aqua Alapítvány* (<http://www.vizugy.hu/vir/vizugy.nsf/0/81164676c93306eac1256ca60030c94f?OpenDocument>).

A *Paksi Duna-partért Közalapítvány* Paks Város Önkormányzata által, a paksi Duna-part rehabilitációjára életre hívott szervezet; gazdag képanyagot tesz közzé rendezvényeiről (www.paksnet.hu/dunapartert).

A *Gróf Széchenyi Ödön Magyar Hajózási és Yacht Egylet* elsősorban emléktúrák szervezésével adózik a nagy magyar reformer, illetve fia munkásságának. Oldalain erről fest rövid képet (www.motoryacht.hu).

A *Hajóipari Vállalkozók Egylete* főként Balaton közeli hajóépítőket, kereskedőket, hajóbérbeadókat, oktatókat, hajójavítókat, kikötői szolgáltatókat magában foglaló szakmai együttműködési forma, érzésünk szerint üzleti tömörülés, ennek megfelelően cégkatalógust is készít (www.hajoegylet.hu).

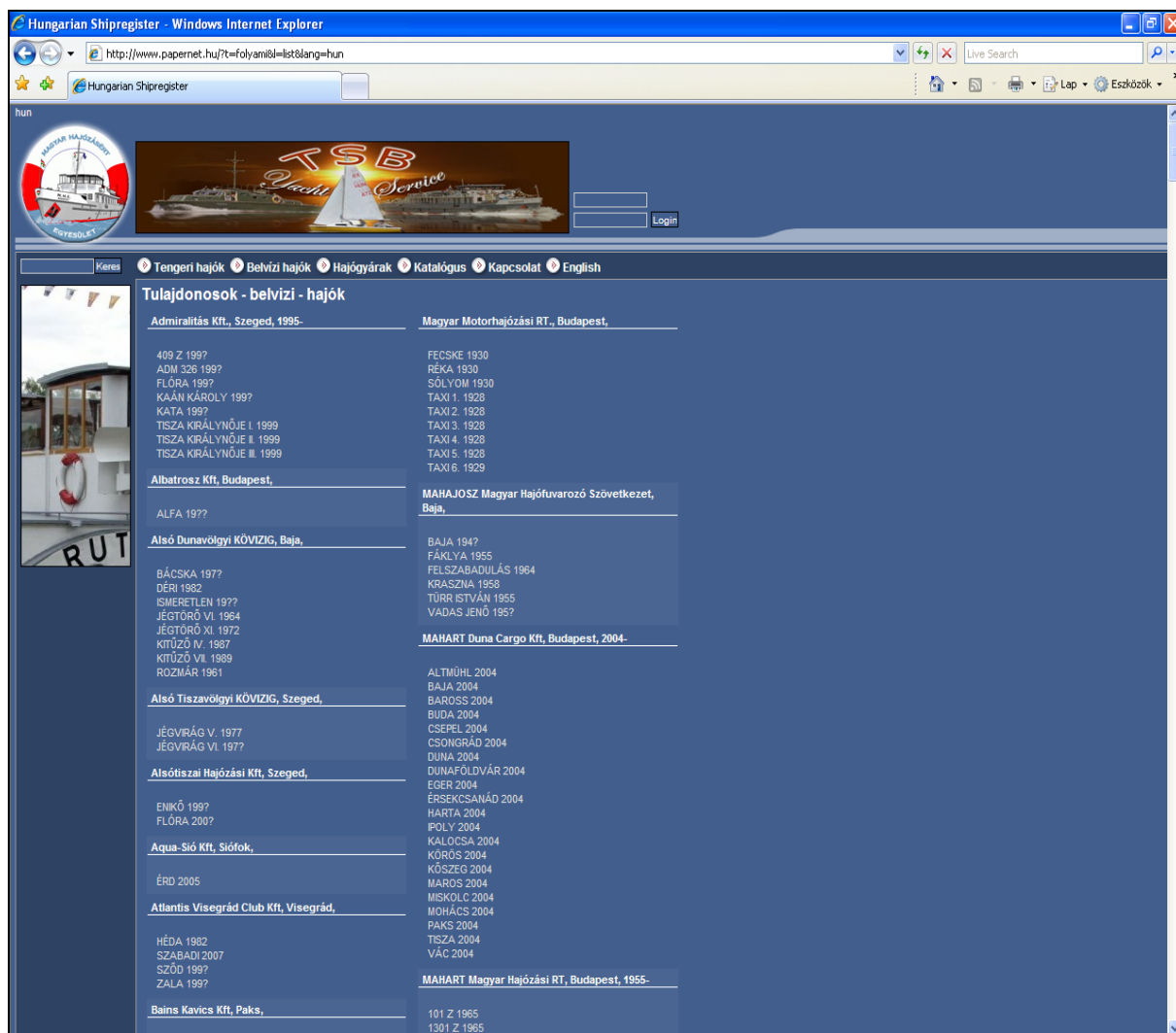
A hivatásos hajózás mellett a vízi sportokat űzők is számos szervezetbe tömörülhetnek, közülük internetes megjelenésük okán kiemeljük a *Magyar Vitorlás Szövetséget* (www.hunsail.hu), a *Magyar Evezős Szövetséget* (www.evezosszov.hu), a *Magyar Motoros Vízisport Szövetséget* (www.mmvsz.hu).

Vízi járművek regisztrálását végző adatbázisok

Hasonlóan más közlekedési eszközökhöz, a hajókról is építenek adattárakat, amelyek a járművek főbb jellemzőit, esetleg fotóit, és a hozzájuk kapcsolódó legfrissebb híreket, de akár történeti összefoglalásokat, szubjektív közleményeket (pl. útleírásokat, felújítások részletes ismertetését) is tartalmaznak. Mind a hajós szakma, mind a kíváncsi amatőrök számára színes és érdekes összeállítások ezek; archiváló funkciójuknál, de ismeretterjesztő jellegüknél fogva is rendkívül hasznos kezdeményezések.

A Magyar Hajózásért Egyesület által fenntartott Magyar hajóregiszterben az összes hazai lobogó

alá került, magyar tulajdonú, illetve Magyarországon épített tavi, folyami és tengeri egységet szeretnék számba venni, ami óriási és szinte végelethetetlen munka. A szakirodalmi, illetve internetes források mellett a szerkesztők számítanak a hajótulajdonosok, olvasók észrevételeire, emlékeire, fotóira stb. is, így a regiszter web 2.0-ás alapon épül. Ennélfogva több pontatlanság, szerkesztési következetlenség, esetleg adathiány is előfordul a rendszerben, de hangsúlyozni kell, ez – az egyetlen ilyen típusú, teljes körű civil – kezdeményezésük érdemeit nem csorbitja. A keresés történhet hajógyárak, hajónevek, hajótulajdonosok és hajótípusok szerint (5., 6. ábra). Angol nyelvű változata is működik (www.papernet.hu).

5. ábra Részlet a Magyar hajóregiszter belvízi keresőlapjáról

Forrás: <http://www.papernet.hu/?t=folyami&l=list&lang=hun>

HUNGARIAN SHIPREGISTER

HON TOURS utazási iroda www.hontours.hu

m/s Szent Miklós exBALATON I. exKAPTAN SEVKET IYDERE

A hajó besorolása: BOSZPORUSZ személyszállító komp
 Építés ideje / helye: 2001, Kdz. Fregat Shipyard, Kdz. Fregat, TR
 Euro Number: 860 1751

Műszaki adatok:

Eredeti állapotban	2001
Legnagyobb hossz: (m)	41,62
Legnagyobb szélesség: (m)	9,00
Oldalmagasság: (m)	2,10
Legnagyobb merülés: (m)	1,2
GRT:	221
Főgép típus:	IVECO AFO
Főgép teljesítmény:	2x800 LE
Holtvízi sebesség:	27

Hajótörténet:

1999-KAPTAN SEVKET IYDERE, Isztambul (Törökország). Személyszállító átkelőhajó a Boszporuszon.
 2003-ban a Dunán felhagyják Budapestre.
 2004-BALATON I., Balatoni Hajózási Rt. Dunán üzemel a Panoráma Deck Kft.-nél mint rendezvényhajó.
 2005-októberben levágtott fedélzeti felhagyják a Sión a Balatonra.
 2006-SZENT MIKLÓS, BHRT, Siófok, HU

SZENT MIKLÓS ex KAPTAN SEVKET IYDERE jellegrajzok
 Szerkesztő: Kádár Zoltán

KAPTAN SEVKET IYDERE török lobogó alatt Isztambulban.
 Fotó: Turyol Link...
 Szerkesztő: Szerkesztőség

6. ábra A Szent Miklós személyhajó adatlapja a Magyar hajóregiszterből

Forrás: <http://www.papernet.hu/?l=sdetails&i=1378&lang=hun>

Kalmár Dániel szerkesztésében olvasható a *Folyami hajózás* portál, amely részletes és illusztrált csoportosítást közöl a folyami hajófajtákról, jellegrajzokat mutat, azonban fő célkitűzése a Magyarországra látogató kabinos személyhajók katalógusának építése: adataik, fényképeik, menetrendjeik és egyéb jellemzőik gyűjtése (www.folyamhajo.hu).

A Balatonon üzemelő hajókról a *Balatoni hajók katalógusa* nyújt teljes körű képet, amely – hasonlóan az előzőekhez – adatokat, fotókat, sőt eseményeket, élménybeszámolókat is tartalmaz (www.balatonihajok.hu).

Hozzá kapcsolódik a *Balatoni hajók anno* elnevezésű gyűjtemény, melynek bőséges képanyaga fontos kordokumentum (<http://hajokanno.fw.hu>).

Ehelyütt kell megemlíteni a különféle ingyenes tárhelyekre feltöltött személyes képgalériákat, amelyekről jelentős összeállítás található a www.magyarhajozas.lap.hu oldalon, ahonnan egyébként sok más, hajózással kapcsolatos lapra is el lehet jutni.

Fórumok, sajtótermékek, hirdetőportálok

Vitathatatlanul a legismertebb és legolvasottabb hazai hajózási fórum az *Index* keretein belül hozzáférhető *Gőzhajók, hadihajók, hajózás* című. Aktualitástól függően napi tíz-húsz, de csúcsidekben akár százas nagyságrendű hozzászólások születnek itt. A fórum érdekessége, hogy tagjaiból szerveződött az MHE. Laikus vagy szakmai kérdések megvitatására és megválaszolására, friss hírek szemléjére kitűnő, de egyébként is minden hajó-

zást kedvelőnek ajánlható rendszeres látogatása (<http://forum.index.hu/Article/showArticle?t=9011160&la=70357788>).

A hajózáshoz kötődő hivatalos lapok elsősorban az egyes ágazati közlönyök, melyek ingyenesen letölthetők a *Magyar Hivatalos Közlönykiadó* honlapjáról: *Közlekedési Értesítő*, *Környezetvédelmi és Vízügyi Értesítő* (www.kozlonykiado.hu).

Az OKTFV bemutatásánál már szót ejtettünk a *Zöldhatósági Közlemények* című kiadványról, amely rendszeresen számos vízügyi vonatkozású anyagot is magában foglal (www.orszagoszoldhatosag.gov.hu).

További periodikumok:

- *Hajó Magazin* – vitorlás, szörf és motorcsónak magazin (www.hajomagazin.hu).
- *Tranzit* – logisztikai és szállítmányozási magazin, időnként hajózási cikkekkel (www.tranzit.hu).
- A Magyar Közlekedési Kiadó két szaklapja: *Magyar Közlekedés* – 1870-ben alapított szakfolyóirat, amelynek hajózási menüjébe nincs tartalom feltöltve (www.magarkozlekedes.hu) és *Navigátor* – internetes megjelenése nincsen.
- *Mérnök Újság* – vízepítéssel, közlekedéstervezéssel foglalkozó írásokat közöl (www.mernokujasg.hu).
- *Természetbúvár Magazin* – természetvédelem, vízvédelem (www.termeszetbuvar.hu).
- *KTE Hírlevél* – az MTESZ KTE havi kiadványa (www.kte.mtesz.hu).

A portálként funkcionáló *Yachtlap* több szolgáltatást kínál, elsősorban a vízi sportok szerelmeseinek. *Cégtárat* épít, ahol például a zsilipek, hajószervizek, hajóbiztosítók adatait kereshetjük, de hírei, eseménynaptára, webáruháza, hirdetési oldalai is közkedveltek. Évente ad ki katalógust, valamint a *Glóbusz* utazási magazin tulajdonosa (www.yachtlap.hu).

A Yachtlap mellett vízi járművek adás-vételének hirdetését végzi a *Képes Autó Expressz* (www.expressz.hu/auto/vizijarmu).

Kikötők, révátkelések, webkamerák

Jelentőségüknél fogva külön fejezetben foglalkozunk a kikötőkkel, bár jellemzően ezeknek a létesítményeknek önálló honlapjuk nincsen. Néhány – részben már említett – szolgáltató témakatalógusa segíthet az eligazodásban. A kikötőknél csak az

ún. közforgalmúakat érdemes megvilágítani. Ezen belül is megkülönböztethetünk nagy- (teher- vagy személyszállító vízi járművek) és kishajók (sport- és kedvtelési célú csónakok, jachtok stb.) számára igénybe vehetőket, továbbá – speciális tulajdonságuknál fogva – önállóan kezeljük a rév- és kompátkelőket.

Az NKH időről-időre aktualizálja az általa jóváhagyott kikötőrendeket, melyek egy adott kikötőn belüli közlekedési szabályokat határozzák meg (www.nkh.hu/hajozas/content/view/3674/5706/lang,hu).

A RSOE honlapjának „Vízi információk” menüpontjában megjeleníti a legtöbb dunai teherkikötő és balatoni sportkikötő adatait, linkjeit, sőt, díjszabásokra is utal. Jól használható – folyamkilométereket, telefonszámokat, menetrendeket, viteldíjakat regisztráló – összeállítás készült a dunai, tiszai és balatoni kompokról, révekről is (7. ábra) (www.rsoe.hu).

A Yachtlap vegyesen (több kikötő- és vízterület típust együttvéve) közli az általa megszerzett adatokat (www.yachtlap.hu).

Sajátos kategóriát képeznek a webkamerák, amelyek száma öröndetes szaporodik Magyarországon. Jelenleg Siófokon, Budapesten, Dunaújvárosban, Baján és Szegeden működik ilyen berendezés. Elérhetőségükről a www.webkamera.lap.hu vagy a www.magyarhajozas.lap.hu ad tájékoztatást.

Képzés

Az oktatás terén többféle képzési szintet kell elkülönítenünk. Az NKH regionális szervezetei, illetve vizsgabiztosai rendszeresen tartanak elméleti és gyakorlati vizsgákat a következő képesítések megszerzéséhez, amelyeknek vizsgakérdései is letölthetők (<http://www.nkh.hu/hajozas/content/view/3679/5717/lang,hu>):

- *belvízi kedvtelési célú* (kisgéphajó-vezető, vitorlás kishajó-vezető),
- *tengeri kedvtelési célú* (különböző kisgéphajó-vezetői),
- *belvízi hivatásos fedélzeti* (hajóskapitány, hajóvezető, kormányos stb.),
- *hajózási rádiókezelő* (belvízi hajózási rádiókezelő stb.),
- *belvízi hivatásos gépüzemi* (I. osztályú géptiszt stb.),
- *veszélyes áru* (ADN) szállítási szakértő,
- *hajózási üzemeltetési vezető*.

DUNAI KOMPOK ÉS ÁTKELŐK

	FKM	TELEPÜLÉS	TELEFON	TEHERBÍRÁS
Dunakanyar mentén található átkelők				
10	1657,7	Újpest Megyer - Püskösdűrdő	06-30-922-94-01	személy
11	1623,1	Százhalombatta - Tököl	(30) 2238 415	20t
12	1613,2	Ercsi - Szigetújfalu	06-30-922-94-01	20t
13	1597,9	Adony - Lórév	(30) 260-97-79 (24) 482-508	50t
14	1580,5	Dunaútváros - Szalkszentmárton	(30) 958-4085 (25) 281-355	50t
15	1533,2	Paks - Géderlak	(20) 539-2617	50t
16	1515,8	Gerjen - Kalocsa	-	40t
17	1507	Fadd Dombori - Falsz	(20) 938-5997	40t
18	1460	Dunaszekcső - Dunafalva	(60) 363-170 (69) 335-206	35t
19	1447	Mohács - Mohács sziget	(20) 957-4749 (69) 510-023	150t

MENETRENDEK

Újpest Megyer - Püskösdűrdő

Újpest Megyer	5.00 -tól	személy
Püskösdűrdő	21.00 -ig	

VITELDÍJAK
személy: 140 Ft
gyerek: 85 Ft

Százhalombatta - Tököl

Százhalombatta	7.00-től 16.00 -ig	45 t
Tököl	7:10-től 16:10 -ig	

Ercsi - Szigetújfalu

7. ábra A dunai kompok és révek legfontosabb adatai a RSOE honlapjáról

Forrás: http://www.rsoe.hu/index.php?pageid=v_kompokatkelok_duna

A felsoroltak közül a sport- és kedvtelési célú képesítésekhez több magáncég is tart felkészítő tanfolyamokat, gyakorlati órákat ad, hasonlóan a szélesebb körben ismert autósiskolákhoz. Részletes listájuk: <http://motorcsanak.lap.hu>.

A Magyar Hajózási Szakközépiskola és Szakiskola (korábbi nevén: Lékai János Hajózási Szakközépiskola) reálgymnáziumként többek között hajógép- és berendezés-technikus, valamint közlekedés-, üzemviteli, hajózási és kikötői technikus végzettség megszerzését kínálja hallgatóinak (www.fok.hu/bp_kir/intezmen/generalt/4747_int.htm és <http://mhszki.freeweb.hu>).

A Széchenyi István Egyetem (SZE) Baross Gábor Építési és Közlekedési Intézetében ma is működik az egykori Hajózási tanszék jogutódja, a Közlekedési tanszék. Az önálló hajózási szak azonban

megszűnt, jelenleg közlekedésmérnöki diplomát kínálnak a hallgatóknak (<http://eki.sze.hu>).

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BMGE) Közlekedésmérnöki Karán létesült Repülőgépek és hajók tanszéken hajóépítő-gépész, vízi közlekedés, hajótervezés modulokon hallgathatók kurzusok (<http://rht.bme.hu>).

Ezen kívül természetesen több felsőoktatási intézményben foglalkoznak a vízi teherszállítás szerepével és vizsgálatával, főképpen a logisztikai tantárgyak, szakirányok keretein belül.

Statisztika

A Kormány 2006-os évi Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programja (OSAP) a következő adat-

szolgáltatási kötelezettségek teljesítését írja elő az érintettek számára:

- A vízi szállítás adatai (1185/05),
- Áru- és személyszállítási teljesítmények (1189/04),
- Adatfelvételi lap a Duna magyarországi szakaszának tranzit hajóforgalmáról (1198/04),
- A hajózási engedélyesek, közforgalmú kikötők, magán kikötők, motoros kishajók, vitorlás kishajók adatai (1392/06),
- A kikötői áru- és hajóforgalom (1857/05),
- A vízi utak fenntartási munkái és költségei (1399/03),
- Az infrastruktúra fejlesztése, működtetési költségei (1858/03),

- A gazdálkodást jellemző fontosabb adatok (1382/05).

A kérdőívek feldolgozását a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és a GKM végzi. Az ebből származó táblák egy része a KSH honlapjáról letölthető (stADAT – idősoros éves és évközi adatok, Gyors-tájékoztató), melyek elsősorban a személy- és teherszállítási adatokra összpontosítanak (8. ábra). A GKM 1857-es azonosítójú adatgyűjtésének számai Ulicska Ferenc honlapján böngészhetők, aki a GKM munkatársaként magánoldalain is terjeszti az összeállítások nyilvános darabjait, sőt a KSH-tól származó statisztikákat is utánközi (www.ksh.hu és www.ulicska.iweb.hu).

http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/sza/sza20706.pdf - Windows Internet Explorer

http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/sza/sza20706.pdf

http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/sza/sza20706.pdf

Save a Copy Search Select 125% PDF eBooks. Read one for free!

4. Belvízi áruszállítás a hajó nemzetisége szerint, 2007. I-II. negyedév
Inland waterway transport of goods by nationality of the vessel, Q1-Q2 2007

Hajó nemzetisége <i>Nationality of the vessel</i>	Belföldi forgalom <i>National traffic</i>	Nemzetközi forgalom <i>International traffic</i>		Átmenő forgalom <i>Transit traffic</i>	Összesen <i>Total</i>
		Berakások <i>Loadings</i>	Kirakások <i>Unloadings</i>		

Szállított áruk tömege, ezer tonna – *Quantity of goods transported, thousand tonnes*

Összesen - <i>Total</i>	31	1 901	497	1 869	4 298
Ebből – <i>Of which</i>					
magyar – <i>Hungarian</i>	15	261	83	134	493
osztrák – <i>Austrian</i>	–	141	87	203	431
német – <i>German</i>	0	504	121	275	900
román – <i>Romanian</i>	2	384	61	209	656
ukrán – <i>Ukrainian</i>	–	243	29	585	857
szlovák – <i>Slovak</i>	14	81	33	138	266
szerb – <i>Serbian</i>	–	69	2	11	82
bolgár – <i>Bulgarian</i>	–	61	17	259	337
holland – <i>Dutch</i>	–	115	46	49	210
belga – <i>Belgian</i>	–	10	5	0	15
luxemburgi – <i>Luxembourgish</i>	–	4	8	4	16

Ártonna-kilométer, ezer – *Freight tonne-kilometres, thousand*

Összesen - <i>Total</i>	2 812	306 482	87 807	708 308	1 105 409
Ebből – <i>Of which</i>					
magyar – <i>Hungarian</i>	1 113	47 162	15 025	50 654	113 954
osztrák – <i>Austrian</i>	–	23 664	15 423	76 859	115 946
német – <i>German</i>	25	100 112	20 562	104 244	224 943
román – <i>Romanian</i>	147	46 515	11 508	79 156	137 326
ukrán – <i>Ukrainian</i>	–	29 049	4 214	221 751	255 014
szlovák – <i>Slovak</i>	1 527	11 332	5 701	52 331	70 891
szerb – <i>Serbian</i>	–	12 594	169	4 000	16 763
bolgár – <i>Bulgarian</i>	–	5 925	3 447	98 079	107 451
holland – <i>Dutch</i>	–	23 082	8 946	18 627	50 655

6 of 14

8. ábra Részlet a KSH Szállítási teljesítmények, 2007. I-II. negyedév című gyors-tájékoztatójából

Forrás: <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/sza/sza20706.pdf>

Egyéb források

Fontos tudni, hogy hajózási foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás nyújtására csak egyes orvosok jogosultak Magyarországon. Listájuk és elérhetőségük *dr. Melles Imre* hajóorvos (*Repülési, Hajózási és Tengerészeti Egészségügyi Központ*) lapjain – sok más hasznos egészségügyi információ mellett – megtalálható (www.hajoorvos.hu).

Jelen dolgozatnak nem volt célja üzleti indíttatású források bemutatása, azonban annyit megemlí-tünk, hogy hajózási vállalkozásokról, hajóépítő- és forgalmazó cégekről, mérnöki irodákról, egyéb *kereskedelmi jellegű* információkról bővebb tájé-koztatást szerezhethetünk a mindenki által ismert *Startlap* család egyes témakatalógusaiban, például:

- <http://magyarhajozas.lap.hu>
- <http://hajo.lap.hu>
- <http://kikoto.lap.hu>
- <http://hajoberles.lap.hu>
- <http://motorcsonak.lap.hu>
- <http://hajofelszerelés.lap.hu>
- <http://vitorlazas.lap.hu>

Megállapítható, hogy a hazai internetes hajózási információforrások száma és minősége igyekszik követni az igényeket, azonban további fejlesztésük elengedhetetlen. Terjedelmes összegzés helyett, a kitarító figyelmet követően, azt kívánjuk, hogy olvasóink testközelből is ismerkedjenek meg a hajózás szépségeivel, mert ugyan: „*a hajó nagyobb biztonságban van a kikötőben, de a hajókat nem ezért építik.*”³

Hivatkozások

- ¹ A hajózási témájú tankönyveket, szabályzatokat, oktatási- és vizsgasegédleteket, térképeket, albumokat stb. nem ide sorolva néhány példa:
 - HÁMORI Péter: A magyar hajózás képes története. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999. 135 p. ISBN 963-19-0311-7
 - HORVÁTH Imre: Balatoni Hajózási Rt. hajósai. Történetünk 1846-tól napjainkig. Siófok, Balatoni Hajózási Rt., 2005. 88 p.
 - HORVÁTH József: A „Nautica”. A fiumei M. Kir. Állami Tengerészeti Akadémia története. Budapest, Ha-Jós Bt., 1999. 196 p. ISBN 963-03-9236-4
 - MARCZIS Ervin: 100 éves a magyar állami hajózás. Budapest, MAHART. 1994. 92 p. ISBN 963-04-4798-3
 - RITTER P. Tibor–NEMHALA György–STRAUB Dezső: Csodahajó. Noé bárkájától a szárnyashajóig. Budapest, Redakció, 2007. 239 p. ISBN 963-06-0921-5
 - VASS Ödön: Hajózási értelmező szótár hivatalos és kedvtelési hajósoknak, tengerészeknek. Budapest, Alapítvány a Hajósoktatásért, 2006. 116 p. ISBN 963-229-194-8
- ² Például: Hajózás [elektronikus dokumentum] CD-ROM. Budapest, Info-Korong, 1998.
- ³ COELHO, Paulo: A zárándoklat. Egy mágus naplója. Ford. PALKÓ Katalin. Budapest, Athenaeum, 2005. 247 p. ISBN 963-9261-27-0

Beérkezett: 2007. IX. 15-én

Kíszl Péter

könyvtáros, közgazdász,
az ELTE BTK Informatikai és Könyvtár-
tudományi Intézetének egyetemi ad-
junktusa.
E-mail: pkiszl@ludens.elte.hu

Új Web of Knowledge platform

A Thomson Scientific teljes egészében megújította az ISI Web of Knowledge platformot: új megközelítéssel lehet keresni, elemezni és megosztani az információkat. Az új változat megújított arculatával a különböző felhasználói közösségek egyedi és kutatási igényeit célozta meg azzal, hogy új és innovatív útvonalakat ajánl fel. Az újra tervezett platform a kezdőknek is segítségére van.

/Advanced Technology Libraries, 36. köt. 5. sz. 2007. p. 9./

(Viszocsekné Péteri Éva)